



**ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ "НАЦИОНАЛНИ ПАРК ЂЕРДАП"
ДОЊИ МИЛАНОВАЦ**

**ГОДИШЊИ ПЛАН ГАЗДОВАЊА ШУМАМА
СОПСТВЕНИКА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ГОЛУБАЦ У 2013. ГОДИНИ**

Доњи Милановац, новембар 2012. године

Према одредбама Члана 71. став 1. Закона о шумама ("Службени гласник РС број 30/10), Јавно предузеће "Национални парк Ђердап", Доњи Милановац, доноси

ГОДИШЊИ ПЛАН ГАЗДОВАЊА ШУМАМА СОПСТВЕНИКА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ГОЛУБАЦ У 2013. ГОДИНИ

УВОД

Шуме и шумска земљишта у приватној својини у општини Голубац на подручју Националног парка Ђердап простиру се на површини од 1.339.99 ха. Општина Голубац дели се на три катастарске општине Голубац, Брњица и Добра.

ГЕОЛОШКА ПОДЛОГА И ЗЕМЉИШТЕ

Подручје Националног парка Ђердап у геолошком погледу је веома разнолико, тако да су заступљене све геолошке формације супстрата. На основу извршених истраживања у овом подручју земљиште је разврстано на две основне групе:

а) земљишта на карбонатним стенама, где разликујемо два типа: рендзину на кречњаку (веома плитко скелетно земљиште) које прелази у смеђе кречњачко земљиште.

б) земљишта на киселим силикатним стенама: ту разликујемо смеђе земљиште на амфиболиту, које је еродирано, плитко и скелетно, затим смеђе земљиште на метагабру и кисело смеђе земљиште на гнајсу.

БИЉНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Разноликост еколошких услова под утицајем континентално-брдско планинске климе утицала је на појаву бројних биљних заједница.

На овом подручју констатоване су следеће биљне заједнице - типови шума:

- брдске букове шуме;
- ацидофилне шуме букве са маховином;
- шуме храста китњака и граба;
- шуме храста сладуна и цера;
- шикаре белог граба са јоргованом;
- шибљаци грабића, црног јасена и јоргована;
- културе багрема

У високим шумама најзаступљеније врсте дрвећа су буква и храст.

У изданацким шумама које већином гравитирају Дунаву на ксеротермним стаништима заступљени су сладун, цер, граб, буква, те багрове културе које су старе око 30-ак година.

СТАЊЕ ШУМА СОПСТВЕНИКА

Стање по површини по катастарским општинама

По површини, на подручју општине Голубац, у оквиру граница Националног парка Ђердап, шуме сопственика заузимају следеће површине на три катастарске општине :

Табела 1.

Ред бр.	Катастарска општина	Површина (ха)
1.	Голубац	47,81
2.	Брњица	520,16
3.	Добра	772,02
	Општина Голубац	1.339,99

Стање по запремини и запреминском прирасту

По запремини и запреминском прирасту Општина Голубац у шумама сопственика Националног парка суделује са 26% у запремини и 23.7% у запреминском прирасту. Укупна запремина износи 195.673 м³, просечна запремина је 146 м³/ха док укупан запремински прираст износи 3.463 м³, односно у просеку 2,58 м³/ха .

Стање по пореклу и очуваности

Највећи део припада изданачим шумама (95,5%), док су врло мале површине високих шума (4,5%). По очуваности шуме сопственика су у категорији очуваних шума.

Табела 2.

Ред бр.	Катастарска општина	Високе састојине (ха)	Изданачке састојине (ха)	Укупно (ха)
1.	Голубац	3,35	44,46	47,81
2.	Брњица	10,40	509,76	520,16
3.	Добра	46,32	725,70	772,02
	Општина Голубац	60,07	1.279,92	1.339,99

Стање по мешовитости и старости

Што се тиче мешовитости нешто мање су заступљене су чисте шуме букве и китњака (48,4%) док су мешовите шуме букве и китњака са грабом, сладуном, цером, црним јасеном и др., мало више заступљеније (51.6%)

Табела 3.

Ред бр.	Катастарска општина	Чисте састојине (ха)	Мешовите састојине (ха)	Укупно (ха)
1.	Голубац	4,31	43,50	47,81
2.	Брњица	296,49	223,67	520,16
3.	Добра	347,41	424,61	772,02
	Општина Голубац	648,21	691,78	1.339,99

Претежно су заступљене средњедобне састојине старости 30-50 година, а ређе дозревајуће.

Стање по врсти дрвећа

Према подацима из Опште основе за газдовање шумама Националног парка Ђердап процентуално учешће по врстама је такво да је најзаступљенији китњак са 48,6%, и буква са 36,2%, док све остале врсте су скупа заступљене са 15,2%.

Табела 4.

Р.бр.	Врста дрвећа	Запремина		Запремински прираст	
		м ³	%	м ³	%
1	китњак	95.097	48,6	1.683	48,6
2	буква	70.833	36,2	1.254	36,2
3	граб	8.805	4,5	156	4,5
4	цер	6.849	3,5	121	3,5
5	сладун	6.457	3,3	114	3,3
6	багрем	4.893	2,5	87	2,5
7	јасен	783	0,4	14	0,4
8	отл	783	0,4	14	0,4
9	липа	783	0,4	14	0,4
10	јасика	195	0,1	3	0,1
11	клен	195	0,1	3	0,1
	укупно	195.673	100,00	3.463	100,00

Здравствено стање шума сопственика

Што се тиче здравственог стања, сушење шума је највећи проблем, пошто је китњак најзаступљенији. Од ентомолошких обољења, губар је као узрочник на првом месту, док су фитопатолошка обољења занемарива.

ЦИЉЕВИ ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

Општи и посебни циљеви газдовања

Циљеви газдовања шумама, дугорочни и краткорочни, односно општи и посебни утврђени су општом основом газдовања шумама Националног парка Ђердап.

Општи циљ газдовања шумама је очување, заштита и унапређење простора и потенцијала парка ради обезбеђења што рационалнијег кориштења његових укупних вредности а тиме и животне средине у целини. Општи циљ подразумева и очување у што природнијем стању репрезентативних примерака биотичких заједница, генетичких ресурса и врста и одржавање еколошке стабилности и диверзитета.

Посебни циљеви газдовања шумама дефинисани су полазећи од општег циља и затеченог стања шума и они су заштита биодиверзитета, заштита и унапређење природних споменика, заштита и очување законом заштићених ретких врста флоре и фауне, противерозиона заштита земљишта, заштита изворишта вода и водотокова. Овим шумама има се газдовати тако да се обезбеде производња дрвета не угрожавајући претходне циљеве.

Мере за постизање општих и посебних циљева

Мере за постизање циљева газдовања обухваћене су у оквиру две основне категорије: узгојне и уређајне природе.

Мере узгојне природе

Избор типа гајења : основни узгојни облик коме треба тежити је висока шума, те ће се постепено вршити замена затеченог узгојног облика (претежно шуме изданачког порекла).

Избор структурних облика: структура једнодобних шума за храстове састојине, за састојине букве једнодобна или разnodобна структура

Избор врсте дрвећа: ограничен забраном уношења страних врста, основне врсте су аутохтоне врсте лишћара које се сада налазе у чистим или мешовитим састојинама.

Избор начина неге : условљен је затеченим стањем састојина и то су прореде са карактеристикама санитарне сече.

Мере уређајне природе

Одређивање опходње: опходња од 80 година – односи се на квалитетне, склопљене, очуване изданачке састојине доброг здравственог стања које је због тога могуће превести у високи узгојни облик. У изданачким шумама лошег квалитета може се ићи на краће опходње у складу са општом основом утврђеним општим конверзионим раздобљем.

Одређивање подмладног раздобља : 10 - 20 година.

Одређивање дужина трајања конверзионог раздобља: орјентационо конверзионо раздобље може бити 80 година.

ПЛАН ИСКОРИШЋАВАЊА ШУМА

До израде основе и доношења Програма газдовања шумама сопственика, газдује се на основу годишњих планова газдовања. Годишњи план сече шума садржи податке о шумама, место, катастарску општину, степен искоришћавања, време сече, врсте сече и начин одабирања стабала.

У спровођењу годишњег плана газдовања шумама, сопственици шума обавезни су да се придржавају одредби Закона о шумама(Сл.гласник РС 30/10). Одабирање стабала за сечу мора се вршити у складу са циљем газдовања шумама и начином како је регулисано Правилником о начину и времену вршења дознаке, додељивању, облику и садржини дозначног жига и жига за шумску кривицу, обрасцу дозначне књиге, односно књиге шумске кривице, као и о условима и начину сече у шумама (Сл.гласник РС 65/11).

Након извршених сеча, сопственик шуме је обавезан да на прописан начин спроведе шумски ред. Извршавањем обавезе, односно радова, предвиђених годишњим планом газдовања шумама и очување општекорисних функција шума.

Приликом израде планова сеча, код претходног приноса, при одређивању висине етата, водило се рачуна о стању очуваности шума:

- м³/ха
- у очуваним шумама висина етата износи ----- 1,5 - 2,5
 - у лошим састојинама висина етата износи ----- 0,5 - 1,0 м³/ха

Главни принос ће се остваривати у зрелим, багремовим састојинама, чистом сечом.

Дознаку из плана сеча за подручје општине Голубац вршиће особа стручно оспособљена за овај вид оперативног рада. Сеча дозначене дрвне масе по катастарским општинама може се вршити у периоду 01.10-31.03. , кад су у питању оплодне сече, и целе године када се раде прореде.

План сеча за 2013. годину износи:

Табела 5.

Ред бр.	Катастарска општина	Површина (ха)	Етат (м ³)
1.	Голубац	4,79	100.00
2.	Брњица	52,02	1100.00
3.	Добра	76,20	1500.00
	Општина Голубац	133,01	2700.00

Према исказаној површини и планираној маси за сечу, водило се рачуна о годишњем прирасту, квалитету и очуваности шума, те зони заштите према Просторном плану Националног парка Ђердап.

ГОДИШЊИ ПЛАН СЕЧЕ ШУМА - ПРЕТХОДНИ ПРИНОС

Табела 6.

Р. бр	К. О.	Опис шуме	Површина Укуп 1 год		Укуп м ³	Техн м ³	Огр м ³	Отп м ³
1.	Голубац	Изданачке мешовите шуме букве и храста, настале вегетативним подмлађивањем високих букових и храстових шума. Земљиште смеђе, претежно на кречњаку. Надморска висина 120-300 м. Експозиција североисточна и северозападна.	43.69	4,37	90,0	0,00	72,00	18,00
2.	Брњица	Изданачке мешовите састојине, настале из високих састојина букве и храста. Земљиште смеђе, кисело на геолошкој подлози филита, андензита и гранита. Експозиција северозападна и североисточна. Надморска висина 150-300 м.	499.32	49,93	1000,00	40,00	760,00	200,00
3.	Добра	Изданачке мешовите састојине храста и букве, Делимично високе мешовите шуме храста и букве. Земљиште средње дубоко, кисело, на геолошкој подлози филита, андензита, гнајса. Експозиција северозападна и североисточна. Надморска висина 200-450 м.	699.52	69,95	1200,00	56,00	904,00	240,00
У К У П Н О:			1242.53	124,25	2290.00	96.00	1736.00	458.00

ГОДИШЊИ ПЛАН СЕЧЕ ШУМА - ГЛАВНИ ПРИНОС

Табела 7.

Р. бр.	К. О.	Опис шуме	Површ.у ха Укуп 1 год		Укуп. м ³	Тех м ³	Огрев м ³	Отпад м ³
1.	Голубац	Изданачке чисте и мешовишуме багрема, настале вегетативним путем. Земљиште смеђе, претежно на кречњаку. Надморска висина 120-300 м. Експозиција североисточна и северозападна.	4,10	0.41	10,00	0,00	8,00	2,00
2.	Брњица	Изданачке чисте мешовитешуме багрема, Земљиште смеђе, кисело на геолошкој подлози филита, андензита и гранита. Експозиција севе-розападнасевероисточна. Надморска висина 150-300 м.	20,80	2.08	100,00	0,00	80,00	20,00
3.	Добра	Изданачке чисте мешовитешуме багрема, Земљиште средње дубоко, кисело, на геолошкој подлози филита, андензита, гнајса. Експозиција севе-розападна североисточна. Надморска висина 200-450 м.	72,50	7.25	300,00	0,00	240,00	60,00
У К У П Н О:			97,40	9,74	410,00	0,00	328,00	82,00

Време сече

Време сече: за опходне сече период 01.10.-31.03. (зимска сеча), а прореде током целе године.

Планирана количина сече за сваку катастарску општину биће разврстана на сопственике шума, у висини која обезбеђује стање шума и узгојне потребе, с тим да укупан етат не прелази планирани обим за сваку катастарску општину.

Заинтересовани власници шума пријављују се руководиоцу ревира или одговорном раднику, именованом за тај део посла. Пријаве се подносе на обрасцу Законом прописаном, уз строго поштовање рока.

Дознаку стабала вршиће стручно оспособљени и овлашћени радници "Националног парка Ђердап".

Сви планирани радови на искоришћавању шума морају бити завршени у предвиђеним роковима. Одабирање и обележавање стабала за сечу вршиће се у складу са Правилником о начину и времену вршења дознаке, додељивању, облику и садржини дозначног жига и жига за шумску кривицу, обрасцу дозначне књиге, односно књиге шумске кривице, као и о условима и начину сече у шумама (Сл.гласник РС 65/11). Евидентирање дознаке врши се у дозначне књиге које се воде за сваку катастарску општину посебно.

Сопственици шума су дужни да после сече заведу шумски ред и у свему се придржавају одредби Правилника о шумском реду (Сл.гласник РС 38/11).

Одабирање и обележавање стабала за сечу

Одабирање стабала за сечу је одговорна радња, од које у највећој мери зависи будући развој састојине, односно остварење максималне продуктивности састојина по количини и квалитету. При одабирању стабала за сечу, морају се имати у виду узгојни циљеви, који се морају остварити у свакој састојини.

Одабирање стабала за сечу прилагођавати према станишним и састојинским приликама. Најважнији моменти које треба имати у виду при одабирању стабала за сечу у једној састојини су следећи:

- омогућити подмлађивање
- обезбедити акумулацију прираста,
- постићи и одржати квалитетну структуру састојине.

Обележавање стабала за сечу врши се стаблимично и површински.

Стаблимично обележавање стабала за сечу врши се утискивањем дозначног жига на затес у прсној висини и на приданку стабла. Површинско обележавање стабала за сечу врши се обележавањем граничне линије површине шуме предвиђене за чисту сечу утискивањем дозначног жига на приданку и на прсној висини стабла на граничној линији, која се укључује у површину за чисту сечу.

Сеча стабала може да се врши само након извршене дознаке. Дознака се врши појединачно за сваку катастарску парцелу и врши се у време трајања вегетације.

У шумама сопственика, дознака се врши само ако сопственик пружи доказ о власништву и на лицу места покаже границе своје шуме. Пре вршења дознаке стручно лице Националног парка Ђердап је дужно да сопственику шуме пружи одговарајуће стручне савете. Дознака у шумама сопственика се врши само уз присуство сопственика или лица које он овласти.

Подаци о извршеном обележавању стабала за сечу уписују се у прописане дозначне књиге. Први примерак дозначног листа налази се код сопственика шуме - физичког лица, а други примерак остаје у књизи.

ПЛАН ГАЈЕЊА ШУМА

Планирани радови на гајењу шума у свакој Катастарској општини распоредиће се на сопственике, у зависности од узгојних потреба шума, а на основу извршених увиђаја теренског особља на терену (пошумљавање опожарених површина, као и оних површина где су извршене бесправне сече и крчевине). Део шумско узгојних радова извршиће сопственици шума по налогу инспекцијских органа, у количини и на начин како буде диктирало стање на терену.

Сви радови на гајењу шума сопственика пријављују се Управи "Националног парка Ђердап", до 01. 10. текуће године, за наредну годину.

Ј.П."Национални парк Ђердап" ће по захтеву сопственика, од Управе за шуме требовати потребан број садница и уступити их сопственицима за попуњавање и пошумљавање чистина.

ГОДИШЊИ ПЛАН ГАЈЕЊА ШУМА

Табела 8.

Р бр	Катастар општина	Планирано место рада опис шуме и шум. земљ.	Опис и начин рада	Пов рш. у ха	Врста садног мат.	План. кол. сад.мат	Укуп. сад. мат
1.	Голубац	Изданачке шуме букве и храста настале вегетативним подмлађивањем ранијих високих букових и храстових састојина. Земљиште смеђе, претежно на кречњаку. Надморска висина 120-300 м. Експозиција североисточна и северозападна.	Попуњавање чистина чишћење прореда	0,50 1.00 4.37	Храст племен. лишћари	2.500	1.250
2.	Брњица	Изданачке шуме багрема и изданачке мешовите састојине букве и храста, настале вегетативним подмлађивањем ранијих високих храстових и букових састојина. Земљиште смеђе, кисело, на геолошкој подлози филита, андензита и гранита. Претежно североисточна и северозападна експозиција.	Попуњавање чистина чишћење прореда	3,00 8.00 49.95	Храст племен. лишћари	3.000	7.500
3.	Добра	Изданачке мешовите састојине храста и букве и изданачке багрове састојине, делимично високе мешовите састојине храста и букве, на средње дубоким, киселим земљиштима, на геолошкој подлози филита андензита и гнајса. Надморска висина 200 - 450 м. Експозиција северозападна и североисточна	Попуњавање чистина чишћење прореда	4,00 12.00 69.95	Храст племен. лишћари	2.500	10.000
У К У П Н О:			Попуњавање чистина чишћење прореда	7.50 21.00 124.25	Храст племен. лишћари		18.750

ПЛАН ЗАШТИТЕ ШУМА

У току 2013. године реализацију плана газдовања шумама сопственика обухватиће обавезно заштита шума, тамо где се укаже потреба, а о томе ће се старати стручне службе Националног парка Ђердап. Радови у овој области односе се на заштиту шума од бесправних сеча, пожара, биљних болести и штеточина.

Како у 2012. години, на овом подручју није утврђена већа бројност губара, као у другим деловима националног парка, активности на заштити у 2013. години усмерити ка редовној контроли бројности губара и спровођењу осталих мера заштите.

Треба обратити пажњу и на ране дефолијаторе храста (храстов савијач, велики и мали марзовац). Приликом слања зимских гранчица из државних шума на анализу на Институт за шумарство, послати узорке из шума сопственика и ако се предвиди пренамножење ових дефолијатора планирати начине за њихово сузбијање.

Ради одржавања оптималног здравственог стања шума, сопственик шума најмање једном годишње врши преглед шуме у којој се не обавља редовна сеча у току године и по претходно извршеној дознаци стабала, уклања сва сува и полусува стабла или њихове делове из шуме.

Сопственик је дужан да спроводи мере заштите шума, да штити шуме и шумска земљишта од деградације и ерозије, да извршава планове газдовања шумама и да спроводи остале мере које су прописане Законом о шумама (Сл.гласник РС 30/10).

План израдио:
Александар Србуловић, дипл.инж.шум
